

Tilläggsyrkande

2025-09-5

KD

26

Tilläggsyrkande angående – Rapport Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen tillsammans med stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att redovisa vilken hänsyn som har tagits till de synpunkter som inkom i samråds- och i pågående detaljplanarbetet i arenaprojektet gällande process, medbestämmande och dialog, med fokus på hur den demokratiska transparensen och förankringen säkerställts i arbetet. Uppdraget innefattar även en riskanalys avseende hur en bristande demokratisk förankring i projektet påverkar förtroendet för demokratin och politiken i Göteborg i stort.

Yrkandet

Även om rapporten beskriver vissa utmaningar är det i huvudsak en positiv bild som målas upp. Rapporten lyfter att det sker omfattande aktiviteter på alla nivåer för att involvera invånarna i frågor som rör deras vardag. Exempelvis uppger stadsbyggnadsförvaltningen att samråd utförs enligt lagkravet, och att syftet med dem ”är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och ge möjlighet till insyn och påverkan”.

Detta står dock i skarp kontrast till upplevelserna av arenaprojektet. Av samrådsredogörelsen framgår det att processen ifrågasätts av göteborgare, föreningar och en del nämnder och förvaltningar. De pekar bland annat på att handlingsutrymmet är begränsat då viktiga förutsättningar bestämts på förhand och att det är en för snäv tidsplan. Flera påtalar även avsaknaden av dialog och efterlyser mer medverkan i det fortsatta planarbetet.

Samtliga partier borde ha tagit lärdom av erfarenheterna från Västlänken där många göteborgare med rätta kände sig överkörda, vilket allvarligt skadade förtroendet för politiken. Nu riskerar en majoritet av partierna att göra samma misstag igen. Att arenaprojektet saknar folklig förankring bekräftas av den senaste SOM-undersökningen i Göteborg. Mer än dubbelt så många göteborgare anser att förslaget att riva Valhallabadet för att bygga en ny arena är ett ganska eller mycket dåligt förslag, jämfört med de som ser det som ett ganska eller mycket bra förslag.

Detta är särskilt allvarligt då det handlar om vad som sannolikt blir den största enskilda investeringen i stadens historia. Investeringskostnaderna riskerar att landa en bra bit över 14 miljarder, samtidigt som de årliga driftunderskotten kan bli mer än 600 mnkr.

Projektet innefattar dessutom ikoniska byggnader med stort kulturvärde, såsom Valhallabadet, och innebär oåterkalleliga ingrepp i stadskärnan.

Oavsett ingång i arenaprojektet borde det ligga i samtliga partiers intresse att kunna uppvisa att göteborgarnas synpunkter har spelat roll – och inte bara formellt samlats in. I sammanhanget är det värt att notera att de konsulter som kommunstyrelsen anlitade i början av 2019 och som samma höst återrapporterade sitt arbete påtalade att den demokratiska transparensen är avgörande för legitimitet och kontinuitet för att kunna få framdrift i arenaprojektet.

Yrkande

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna

2025-09-05

Nr 26, SLK-2025-00553

Yrkande angående – Rapport Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stad avvecklar användningen av valambassadörer och liknande insatser för informations- eller motivationsarbete inför allmänna val.
2. Valnämnden, genom sitt kansli fastställs som den enda instans som ansvarar för information om var, när och hur röstning kan ske, i enlighet med lag.
3. Övriga nämnder, förvaltningar och kommunala bolag ska inte bedriva valrelaterat arbete, såsom informationsspridning, bemanning eller arrangemang av aktiviteter kopplade till val.
4. Rapport "Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024", i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.

Yrkandet

Göteborgs Stad har under flera valrörelser genomfört olika valstärkande insatser, bland annat genom användning av valambassadörer och särskilda satsningar i olika stadsdelar. Även om syftet har varit att öka valdeltagandet, riskerar denna typ av verksamhet att skapa oklarheter kring ansvarsfördelningen och att blanda samman stadens ordinarie förvaltningar och bolag med det lagstadgade uppdraget att organisera val.

Arbetet med valambassadörer har varit ojämnt fördelat i staden och bryter mot likabehandlingsprincipen. Det betalas ut ett kommunalt partistöd för att partierna just ska bedriva den typen av verksamhet.

Enligt vallagen är det valnämnden som ansvarar för att genomföra val och för att säkerställa att medborgarna får korrekt information om var, när och hur röstning kan ske. Detta ansvar är tydligt avgränsat och bör inte delas med övriga nämnder, förvaltningar eller kommunala bolag. När andra delar av organisationen engageras i valrelaterade frågor uppstår dels risk för dubbelarbete och ineffektivt resursutnyttjande, dels risk för att Göteborgs Stad uppfattas som part i politiska frågor.

För att säkerställa en tydlig rollfördelning, stärka rättssäkerheten och frigöra resurser till stadens kärnverksamheter föreslås därför att Göteborgs Stad avvecklar användningen av valambassadörer och motsvarande insatser. Valnämnden ska fortsatt ensam ansvara för valinformation i enlighet med gällande lagstiftning, medan övriga nämnder, förvaltningar och bolag inte ska syssla med valrelaterat arbete.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-06

Ärendenummer SLK-2025-00553

Handläggare

Christina Bertilson

Telefon: 031-368 02 14

E-post: christina.bertilson@stadshuset.goteborg.se

Rapport Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Rapport "Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024", i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.

Beskrivning av ärendet och stadsledningskontorets bedömning

Kommunfullmäktige gav 2020-02-20 § 8 nämnden för konsument- och medborgarservice ett löpande proaktivt demokratiuppdrag där kartläggning och återrapportering gällande demokrati och inflytande ingår.

Nämnden för demokrati och medborgarservice beslutade 2025-04-23 § 25 att godkänna förvaltningens rapport Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande. Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024, samt att översända rapporten till kommunfullmäktige. Nämnden har tidigare återrapporterat till kommunfullmäktige 2021 och 2022.

I samtliga nämnders reglemente beskrivs ett ansvar för demokratisk delaktighet och inflytande, samt att stadens infrastruktur ska nyttjas för detta. Nämnden för demokrati och medborgarservice har ett demokratiuppdrag som innebär att underlätta arbetet för andra nämnder. Nämnden har lagt grunden för en infrastruktur som ska bidra till att stärka den lokala demokratin. Denna infrastruktur har under 2024 vidareutvecklats och ett nytt arbetssätt har tagits fram gällande hur nämnder och styrelser ska använda infrastrukturen, kallat Medborgarinflytande 2.0. Kartläggningen i bilagd rapport bygger på detta arbetssätt.

Rapporten från 2024 kartlägger det arbete Göteborgs Stads förvaltningar och bolag gör för att skapa förutsättningar för invånarnas delaktighet och inflytande. Kartläggningen bygger på enkäter som har skickats ut till samtliga förvaltningar och bolag, där 78 procent av förvaltningarna och 74 procent av bolagen har svarat. Resultatet visar att det sker ett omfattande arbete på alla nivåer inom förvaltningar och bolag för att involvera invånarna i frågor som rör deras vardag, allt från grundläggande informationsspridning till medborgarbudgetar och råd där invånare och politiker samverkar. Sedan den senaste

kartläggningen har det skett en förflyttning mot att arbeta mer tillsammans med invånare. Samtidigt kvarstår flera utmaningar. Rapporten beskriver ett behov av mer resurser, ökad samverkan och mer systematiska arbetssätt.

Det är viktigt att arbetet har en långsiktighet och att nå ut till fler samhällsgrupper och fler områden för att skapa förutsättningar för alla att påverka och vara delaktiga.

Rapporten innehåller även en beskrivning av Göteborgs Stads råd och forum, en beskrivning av valrelaterat arbete 2024 samt ett avsnitt om göteborgarnas upplevelse av den lokala demokratin enligt SOM-undersökningen och SCB:s medborgarundersökning.

Stadsledningskontoret bedömer sammantaget att nämnden för demokrati och medborgarservice genom kartläggningen har visat vad Göteborgs Stad har gjort för att skapa förutsättningar för invånarnas delaktighet och inflytande under 2024.

Stadsledningskontoret föreslår att rapporten "Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024", antecknas.

Bilagor

1. Nämnden för demokrati och medborgarservices protokollsutdrag 2025-04-23 § 25
2. Rapport 2025-04-02 "Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande, Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024"

Magnus Andersson

Ekonomidirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör

Kartläggning om invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande 2024

§ 25, diarienummer N043-0064/25

Jenny Antonsson och Victoria Trygg informerar nämnden om ärendet.

Beslut

1. Nämnden för demokrati och medborgarservice godkänner förvaltningens rapport daterad 2025-04-02 om invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande – kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024.
2. Nämnden för demokrati och medborgarservice skickar rapport daterad 2025-04-02 om invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande – kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024 till kommunfullmäktige.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2025-04-02 med bilagorna:

1. Rapport – Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande med bilagorna:
 1. Förvaltningar och bolag som medverkat i kartläggningen
 2. Insatser inom det systematiska arbetet med medborgarinflytande i Göteborgs Stad under 2024 (enligt demokrati och medborgarservice statistik)
 3. Göteborgarnas upplevelse av den lokala demokratin enligt SOM-undersökningen och SCB:s Medborgarundersökning

Protokollsutdrag skickas till

Kommunfullmäktige

Dag för justering

2025-04-23

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Irene Gustafsson

Ordförande

Jesper Berglund (V)

Justerande

Björn Jedvert (L)

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-04-23

Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande

Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024

2025-04-02

Förord

Vår förvaltnings demokratiuppdrag handlar om att skapa förutsättningar för göteborgarna att vara delaktiga i beslut som rör deras vardag och närmiljö. Alla nämnder i Göteborgs Stad har ett ansvar för demokrati och delaktighet, men det är vår uppgift att underlätta arbetet för andra nämnder.

En del i detta uppdrag är att kartlägga och återskoppla Göteborgs Stads demokratiarbete till kommunfullmäktige. Detta är den tredje kartläggningen som vi har genomfört och den fokuserar på arbetet som har skett i Göteborgs Stad under 2024. Rapporten visar exempel på vilka möjligheter som göteborgare har att vara delaktiga och få inflytande i Göteborgs Stads verksamheter idag.

Under 2024 lanserade vår förvaltning Medborgarinflytande 2.0, vilket är Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt för att stärka demokratin i Göteborg. Genom kartläggningen kan vi redan se att det nya arbetssättet har nått ut, men vi ser även att behovet av det är stort.

Vi på demokrati och medborgarservice kommer att använda årets kartlägningsrapport för att på ett lyhört sätt ytterligare utveckla vårt stöd till förvaltningar och bolag så att Göteborg Stad tillsammans kan samarbeta mer *med* invånarna, inte bara arbeta *för* dem.

Eva Englund
Förvaltningsdirektör
Förvaltningen för demokrati och medborgarservice

Innehåll

1	Sammanfattning.....	3
2	Inledning och bakgrund	4
2.1	Demokrati och medborgarservices uppdrag.....	5
2.2	Samtliga nämnders uppdrag	6
2.3	Rapportens upplägg	7
3	Göteborgs Stads arbete med delaktighet och inflytande 2024.....	8
3.1	Nytt systematiskt arbetssätt – Medborgarinflytande 2.0	8
3.2	Information.....	9
3.3	Konsultation och dialog.....	11
3.4	Inflytande och medbestämmande	13
3.5	Göteborgs Stads användning av Medborgarinflytande 2.0	15
4	Utveckling av metoder och arbetssätt	17
5	Göteborgs Stads råd och forum	19
5.1	Forum med civilsamhället och externa aktörer.....	19
5.2	Råd och forum med invånare.....	19
5.3	Råd och forum enligt lag och styrdokument	20
5.4	Övriga centrala funktioner för delaktighet.....	22
6	Valrelaterat arbete 2024.....	24
6.1	Valkansliets uppdrag att arrangera val till Europaparlamentet.....	24
6.2	Valstärkande insatser inför valet till Europaparlamentet.....	24
6.3	Val till ungdomsfullmäktige	25
7	Göteborgs Stads utmaningar och utvecklingsområden	26
7.1	Resurser och kompetens	26
7.2	Samverkan och systematiskt arbetssätt.....	27
7.3	Nå ut och skapa förutsättningar för alla att vara delaktig och påverka	29
8	Analys.....	31
	Rapportens bilagor.....	34

1 Sammanfattning

Kartläggningen handlar om Göteborgs Stads arbete för att möjliggöra invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande under 2024. Syftet med kartläggningen är att ge en bild av Göteborgs Stads samlade arbete. Rapporten bygger på enkätsvar som förvaltningar och bolag har lämnat till förvaltningen för demokrati och medborgarservice, som har i uppdrag att göra kartläggningen. 78 procent av förvaltningarna och 74 procent av bolagen i Göteborgs Stad svarade på frågorna. Rapporten avslutas med en kortare analys.

Göteborgs Stads arbete med delaktighet och inflytande 2024

Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt Medborgarinflytande 2.0 har i rapporten använts för att presentera förvaltningars och bolags insatser och aktiviteter där dessa sorteras in under rubrikerna:

- Information
- Konsultation och dialog
- Inflytande och medbestämmande

Göteborgs Stad har under 2024 fortsatt sitt arbete med att stärka den lokala demokratin. Kartläggningen visar att det sker omfattande aktiviteter på alla nivåer för att involvera invånarna i frågor som rör deras vardag – allt ifrån grundläggande informationsspridning till medborgarbudgetar och råd där invånare och politiker samverkar.

Kartläggningen visar även att det finns en bredd av råd och forum i Göteborgs Stad som möjliggör delaktighet för civilsamhället, invånare och andra externa aktörer. Detta inkluderar bland annat de rättighetsbaserade råd som drivs för och med olika målgrupper.

Utmaningar och behovet av fortsatt arbete

Förvaltningar och bolag har själva identifierat utmaningar och utvecklingsområden med sitt arbete för delaktighet och inflytande. Återkommande är behovet av mer resurser, ökad samverkan och mer systematiska arbetssätt. Det gemensamma uppdraget som alla nämnder har – att arbeta aktivt för delaktighet och inflytande i nämndens verksamhet – upplevs av flera som otydligt och svårt och ibland som ”ytterligare en sak att göra”.

Flera betonar vikten av långsiktighet i arbetet, och att det krävs både organisatoriska strukturer och kontinuerligt stöd för att möjliggöra verkligt inflytande för invånare. Att grupper som står långt ifrån det demokratiska samtalet får möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande lyfts som särskilt viktigt för att säkerställa jämlikhet.

Samtidigt visar kartläggningen på att Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt Medborgarinflytande 2.0 har nått ut till många förvaltningar och bolag och varit ett stöd i att utveckla egna verksamhetsnära arbetssätt. Av svaren från förvaltningar och bolag framgår att Göteborgs Stad har påbörjat det långsiktiga arbete som krävs för vidare utveckling och att det nya gemensamma arbetssättet för medborgarinflytande skapar en gemensam grund. Med ett systematiskt arbetssätt ökar också möjligheterna att, tillsammans med invånarna, kunna ta sig an de komplexa frågor och utmaningar som Göteborgs Stad behöver hantera, nu och i framtiden.

2 Inledning och bakgrund

På uppdrag från kommunfullmäktige ska nämnden för demokrati och medborgarservice kartlägga invånarnas möjligheter till demokrati och inflytande, vilket är en del av nämndens löpande proaktiva demokratiuppdrag. Detta är den tredje kartläggningen som har tagits fram; motsvarande kartläggningsrapporter presenterades även 2021 och 2022. Fokus i rapporten är Göteborgs Stads arbete under 2024.

Förvaltningen för demokrati och medborgarservice har vidareutvecklat Göteborgs Stads infrastruktur för lokal demokrati och tagit fram ett nytt systematiskt arbetssätt för hur Göteborgs

Stad bäst ska nyttja infrastrukturen. Detta arbetssätt kallas Medborgarinflytande 2.0 (MBI 2.0) och lanserades våren 2024. Kartläggningen för 2024 och kommande kartläggningar kommer att inkludera detta arbetssätt.

Kartläggningen bygger på enkäter som har skickats ut till samtliga förvaltningar och bolag. 78 procent av förvaltningarna och 74 procent av bolagen i Göteborgs Stad svarade på enkäten.¹ Det är en ökning av andelen bolag som har svarat jämfört med den senaste kartläggningen 2022.

Enkäten innehöll följande frågor:

- Har er förvaltning/bolag utpekade personer som arbetar strategiskt och övergripande med frågor som rör delaktighet och inflytande?
- Ge exempel på aktiviteter eller insatser kopplat till delaktighet och inflytande som er förvaltning/bolag har genomfört under 2024. Upplever ni att det finns grupper som deltar mer eller mindre?
- Har er nämnd/förvaltning/styrelse/bolag något forum för utbyte av erfarenheter och information med civilsamhället (till exempel föreningsråd, pensionärsråd, ungdomsråd)? Upplever ni att det finns grupper som deltar mer eller mindre?
- Vilka utmaningar eller utvecklingsområden ser ni i er förvaltning/bolag kopplat till arbetet med delaktighet och inflytande?
- Beskriv om, och i så fall hur er förvaltning/bolag arbetar för att nå en bred delaktighet och nå målgrupper som ni har svårt att nå. Beskriv både utmaningar och framgångsfaktorer i detta arbete?

Kopplat till arbetet med Medborgarinflytande 2.0 ställdes följande frågor:

- Har er förvaltning/bolag använt något/några stöd eller information som förvaltningen för demokrati och medborgarservice erbjuder kopplat till det systematiska arbetet med medborgarinflytande?
- Har ni använt er av Göteborgs Stads delaktighetskarta i ert arbete med delaktighet och inflytande?
- Om ja på ovan, vilka olika matchningspunkter har ni gjort insatser inom under 2024?

2.1 Demokrati och medborgarservices uppdrag

Förvaltningen för demokrati och medborgarservice har ett proaktivt demokratiuppdrag och ska:

1. stödja andra nämnder/styrelser att skapa förutsättningar för invånarnas demokratiska delaktighet och inflytande
2. upprätthålla en väl utbyggd infrastruktur för att stärka den lokala demokratin.

Medborgarinflytande 2.0:

Systematiskt arbetssätt för *hur* nämnder och styrelser ska använda infrastrukturen för lokal demokrati och skapa förutsättningar för invånarnas delaktighet och inflytande.

¹ Svarande bolag och förvaltningar presenteras i bilaga 1 till denna rapport

Det pågår ett omfattande arbete för delaktighet runtom i Göteborgs Stads verksamheter. Tillsammans utgör allt arbete som genomförs själva grunden i Göteborgs Stads infrastruktur för lokal demokrati.

Demokrati och medborgarservice ser till att det finns en infrastruktur som stöttar nämnders och styrelserns arbete med att skapa förutsättningar för innehållet. Förvaltningen har tagit fram ett nytt systematiskt arbetssätt, kallat Medborgarinflytande 2.0, för hur infrastrukturen för lokal demokrati ska användas. Medborgarinflytande 2.0 beskriver *hur* förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad kan arbeta med sitt innehåll på ett systematiskt sätt, för att skapa rätt och hållbara förutsättningar för invånarnas inflytande.

2.2 Samtliga nämnders uppdrag

Kartläggningen i denna rapport utgår från det som står i kapitel 1 §5 i alla nämnders och kommunstyrelsens reglementen. Utifrån Göteborgs Stads infrastruktur kan varje nämnd eller styrelse, utifrån sina förutsättningar, föra dialog och samverka med sina målgrupper för ökad delaktighet och inflytande.

Respektive nämnd eller styrelse har ansvar för innehållet i de dialoger eller andra delaktighetsinsatser som görs i Göteborgs Stads regi. Innehållet varierar beroende på fråga eller samhällsutmaning och kan initieras från både nämnder och invånare.

Skrivningen i reglementet gäller endast nämnderna och kommunstyrelsen, men denna rapport inkluderar även bolagens arbete.

Samtliga nämnder har enligt sina reglementen i uppdrag att:

"...aktivt arbeta med och skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i nämndens verksamhet för kommunens invånare och andra grupper som berörs av verksamheten. Nämnden ska nyttja stadens infrastruktur för detta."

2.3 Rapportens upplägg

Kartläggningen utgår från det arbete som har bedrivits i Göteborgs Stad under 2024. Rapporten ger en övergripande bild utifrån de enkätsvar som har lämnats från förvaltningar och bolag. Rapporten ger därmed inte en heltäckande bild – enkätfrågorna kan till exempel ha tolkats på olika sätt och det kan vara svårt för de som har svarat att ha kunskap och överblick över allt som sker i den egna organisationen. Det kan också vara svårt att definiera vilka aktiviteter som räknas som demokratisk delaktighet och inflytande.

- Kapitel 3 och 4 redovisar vad svarande förvaltningar och bolag har gjort för aktiviteter och insatser under 2024 kopplade till arbetet med att möjliggöra invånarnas delaktighet och inflytande.
 - I kapitel 3 finns ett avsnitt som beskriver om och på vilket sätt förvaltningar och bolag har nyttjat stödet för det systematiska arbetssättet kallat Medborgarinflytande 2.0. I detta avsnitt redovisas även hur förvaltningar och bolag säger att de har använt sig av den framtagna delaktighetskartan.
- Kapitel 5 handlar om Göteborgs Stads olika råd och forum för att ge invånarna inflytande.
- Kapitel 6 redogör för valrelaterat arbete i Göteborgs Stad under 2024 i och med valet till Europaparlamentet.
- Kapitel 7 belyser utmaningar och utvecklingsområden som förvaltningar och bolag har identifierat i sitt arbete med invånarnas delaktighet och inflytande.
- Kapitel 8 innehåller en avslutande analys.
- Det finns tre bilagor till rapporten:
 - En lista över förvaltningar och bolag som deltog i kartläggningen 2024.
 - En tabell med insatser inom det systematiska arbetet med medborgarinflytande i Göteborgs Stad 2024.
 - En sammanställning av göteborgarnas upplevelse av den lokala demokratin enligt SOM-undersökningen och SCB:s Medborgarundersökning.

Rapportens avgränsningar

Kartläggningen utgår från arbetet inom förvaltningar och bolag, men den visar inte alltid var insatser har gjorts eller vilka invånare som har deltagit. Rapporten gör ingen målgruppsanalys utifrån till exempel jämlikhet eller ungt inflytande.

Kapitel 7 om utmaningar och utvecklingsområden utgår från vad tjänstepersoner ser och upplever. Rapporten visar inte vilka utmaningar som förtroendevalda har i sitt möte med invånarna eller vilka utmaningar som finns hos invånarna i att kunna delta och få inflytande i Göteborgs Stads verksamhet.

3 Göteborgs Stads arbete med delaktighet och inflytande 2024

Förvaltningar och bolag har genom kartläggningen visat att det sker omfattande aktiviteter på alla nivåer för att involvera invånarna i frågor som rör deras vardag, allt ifrån grundläggande informationsspridning till medborgarbudgetar och råd där invånare och politiker samverkar. Detta kapitel fokuserar på alla de aktiviteter och insatser som har genomförts under 2024 kopplade till arbetet med att möjliggöra invånarnas delaktighet och inflytande.

Förvaltningarnas och bolagens svar presenteras utifrån Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt Medborgarinflytande 2.0 och innefattar även ett avsnitt som beskriver om och på vilket sätt förvaltningar och bolag har nyttjat det stöd för arbetssättet som förvaltningen för demokrati och medborgarservice erbjuder.

3.1 Nytt systematiskt arbetssätt – Medborgarinflytande 2.0

Medborgarinflytande 2.0 är Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt för medborgarinflytande. Det är en vidareutveckling av Göteborgs Stads infrastruktur för lokal demokrati och beskriver *hur* förvaltningar och bolag kan arbeta med sitt innehåll på ett systematiskt sätt, för att skapa rätt och hållbara förutsättningar för invånarnas inflytande.

Det systematiska arbetssättet ger ett gemensamt språk och en gemensam grund att stå som gör det lättare att skapa likvärdighet i delaktighetsarbetet inom hela Göteborgs Stads organisation, oavsett fråga eller geografiskt område. I denna kartläggning har ett antal frågor ställts till förvaltningar och bolag kring hur de har använt det systematiska arbetssättet och de olika formerna av stöd som förvaltningen för demokrati och medborgarservice erbjuder.

En grundläggande del i Medborgarinflytande 2.0 är Göteborgs Stads delaktighetskarta (se figur 1). Göteborgs Stads delaktighetskarta är ett verktyg för att navigera vid planering och genomförande av olika delaktighetsinsatser. Delaktighetskartan har fem matchningspunkter som visar när invånares vilja och behov av delaktighet möter och matchar Göteborgs Stads öppenhet och kapacitet att skapa delaktighet för invånarna i en fråga. Matchningspunkterna är:

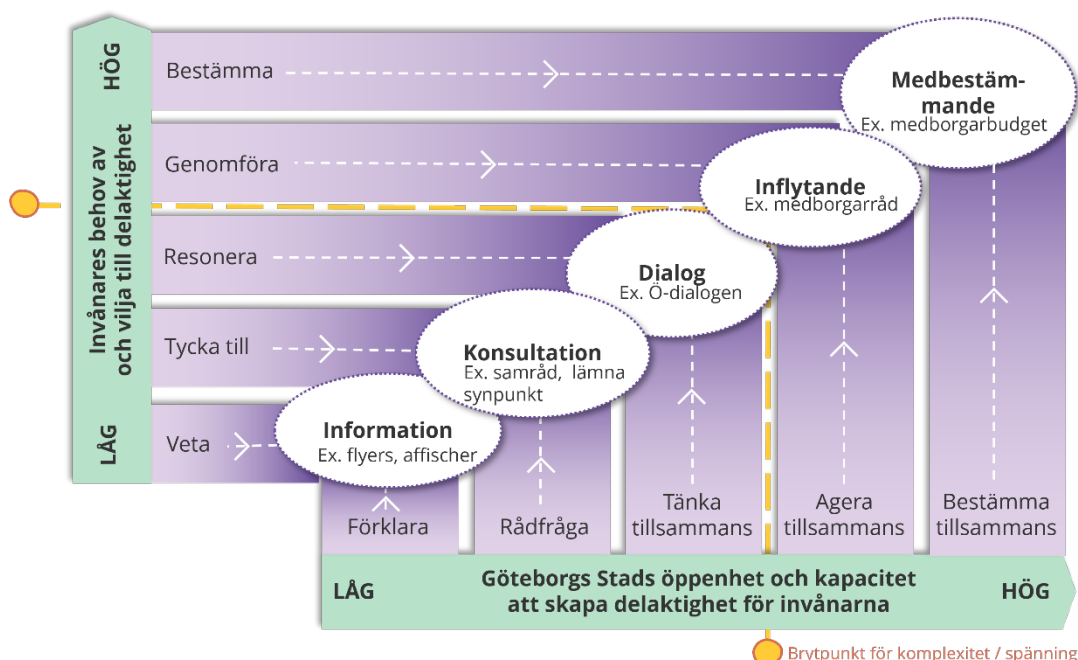
- Information
- Konsultation
- Dialog
- Inflytande
- Medbestämmande

Det är matchningspunkten som sedan kommer att avgöra vilken eller vilka metoder som bör användas i delaktighetsarbetet. Ibland lyckas vi inte matcha, och då hjälper delaktighetskartan oss att förstå varför och vad som istället kan vara ett lämpligt nästa steg.

Nedan redovisas förvaltningars och bolags olika insatser och aktiviteter under 2024. Detta görs i relation till en matchningspunkt i syfte att ge en övergripande bild av Göteborgs Stads arbete och dess fördelning över delaktighetskartan. Ingen av matchningspunkterna är bättre än andra

matchningspunkter. Vissa av dem är en förutsättning för att kunna bedriva ett delaktighetsarbete, såsom matchningspunkten *Information*. Det är också vanligt att arbetet med en insats eller aktivitet i praktiken går in under flera olika matchningspunkter, så avsnittet nedan ger ibland en förenklad bild.

Figur 1: Göteborgs Stads delaktighetskarta

3.2 Information

Information är viktigt för att invånarna ska veta om vad som görs och är på gång i Göteborg och är ofta en förutsättning för att kunna vara delaktig och ha inflytande. Det är en envägskommunikation där Göteborgs Stad vill förklara något för att skapa kunskap och förståelse för sina verksamheter och tjänster.

Det pågår ett kontinuerligt informationsarbete hos alla svarande förvaltningar och bolag. Under matchningspunkten information synliggörs flera olika former av informationsinsatser eller aktiviteter som har genomförts under 2024. I detta avsnitt finns även verksamheterna medborgarkontor och invånarguider – deras verksamheter kan också innefatta arbete med konsultation och dialog, men en viktig del är att informera och nå invånare.

Kartläggningen visar att informationsträffar är vanligt förekommande inom Göteborgs Stad. Flera förvaltningar och bolag uppger att de har deltagit på olika evenemang och mötesplatser under året i syfte att stärka demokratin och delaktigheten i Göteborgs Stad genom att informera invånare och besökare eller träffa målgrupper. Ofta sker denna typ av möten i samverkan mellan Göteborgs Stad och till exempel föreningar, organisationer och andra myndigheter. Många bolag förklarar även hur de använder olika kommunikationskanaler för att nå ut brett, synas och nå fler invånare, civilsamhällesaktörer eller näringslivsaktörer.

Stadsfastighetsförvaltningen har börjat använda olika digitala verktyg för att effektivisera den externa kommunikationen, men påpekar att den behöver kompletteras med fysiska möten för

bra dialog och relationer. Störningsjouren lyfter fram att de möter personer som inte nås av intresseorganisationer och att de anpassar kanal, nivå och språk på olika sätt i sin kommunikation för att kunna nå ut till många.

Liseberg har förbättrat tillgänglighetsinformationen på sin hemsida och tagit fram en tillgänglighetsredogörelse för Lisebergs digitala tillgänglighet.

Utbildningsförvaltningen upplever att eleverna på några av skolenheterna, företrädesvis med introduktionsprogram, har relativt låga förkunskaper om demokrati och medborgerliga rättigheter på samhällsnivå. Förvaltningen arbetar aktivt med att bemöta antidemokratiska åsikter och med att ge eleverna kunskap om och förutsättningar för att delta i demokratiska processer.

Flera förvaltningar deltog på Frihamnsdagarna 2024 och genomförde olika aktiviteter för att bland annat möta och informera invånare. Socialförvaltningen Nordost deltog med satsningen ”Unga påverkar” för att göra unga röster hörda och låta dem skapa samtal i podd-format som lyfte frågor som makt, samhälle och livsvillkor.

Medborgarkontor

Göteborgs Stads medborgarkontor arbetar bland annat för att stärka tillit och att fler göteborgare ska kunna och vilja lämna sin synpunkt eller föra fram sin åsikt. I detta arbete är det viktigt med ett gott och respektfullt bemötande, och att lyssna och sänka trösklar. Medborgarkontoren eftersträvar att vara en del av lokalsamhället, genom nätverksbyggande med andra aktörer, verksamheter och civilsamhället. Detta görs bland annat genom att delta och vara delarrangörer på torgdagar, men man medverkar också på andra aktiviteter i respektive närområde för att nå ut till fler invånare och marknadsföra verksamheten.

Medborgarkontoren samverkar och samskapar även aktiviteter tillsammans med andra aktörer på plats på kontoren, såsom föreläsningar om jämlikhet tillsammans med Göteborgs universitet i Bergsjön och föreläsningar om våld i nära relationer under Orange Week tillsammans med Poseidon, socialförvaltningen Hisingen och flera olika civilsamhällsorganisationer.

Medborgarkontoren i Angered, Backa, Bergsjön, Biskopsgården och Frölunda

- Samhällsvägledning: ger service och samhällsinformation, främst om Göteborgs Stads verksamheter
- Mötesplats: Skapar aktiviteter i området kopplat till demokrati och delaktighet
- Rådgivning och expertstöd: stöd från extern expertis, t.ex. juridisk rådgivning och digitalt stöd

Invånarguider

Göteborg Stads invånarguider är en verksamhet som syftar till att nå fler i områden där det förekommer en lägre grad av delaktighet och tillit till kommunen. Flera förvaltningar lyfter fram sitt samarbete med invånarguiderna under 2024.

Invånarguiderna hjälper invånare med samhällsviktig information och berättar hur man kan göra sin röst hörd. De kan även guida kommunens verksamheter med ett invånarperspektiv. Invånarguider är en kanal för att lyssna in och förstå vilka frågor, tankar och oro som finns i områdena. En socialförvaltning förklarar att avståndet till de centrala förvaltningarna ibland känns långt för dem som jobbar ute i verksamheten, men att invånarguider är ett undantag från det.

Verksamheten samverkar med andra förvaltningar, bostadsbolag och civilsamhället och kan ge effekt för fler program och planer i Göteborgs Stad. Kulturförvaltningen uppger att de har tagit hjälp av invånarguiderna för att nå ut och kunna ställa frågor till personer på olika platser i Göteborg.

Socialförvaltningarna Hisingen, Nordost och Sydväst anger alla att de arbetar kontinuerligt med invånarguider inom sina verksamheter. Socialförvaltningen Nordost förklarar att en av fördelarna med invånarguider är att de kan vara med i olika sammanhang för att öka förmågan till förståelse och dialog åt båda hållen, eftersom de både representerar kommunen och invånare samtidigt.

Invånarguider

Invånarguiderna arbetar uppsökande och dialogbaserat där människor naturligt möts och finns som t.ex. gator, torg, gårdar, föreningar, mötesplatser.

Invånarguiderna representerar invånare i området på ett brett sätt genom att kunna olika språk, vara i olika faser i livet, ha olika åldrar och/eller kön.

3.3 Konsultation och dialog

I detta avsnitt synliggörs olika insatser inom både konsultation och dialog. Det kan ibland vara svårt att avläsa i de inkomna svaren vilken av de två matchningspunkterna som en insats passar in under, och de kan dessutom ofta gå in i varandra.

Konsultation innebär att Göteborgs Stad rådfrågar invånarna kring vad de tycker inom ett visst område eller fråga. Göteborgs Stad får fördjupad kunskap och kännedom kring behoven i invånarnas vardag eller lokalsamhälle. Invånarna får möjlighet att ge sina synpunkter och förslag kring verksamheter och utveckling.

Dialog innebär att tänka tillsammans och resonera. Det är ett ömsesidigt utbyte av tankar tillsammans med andra. Det finns ingen strävan efter konsensus, det är snarare fokus på utbytet av olika perspektiv och erfarenheter. Nya lärdomar och ökad kunskap i dialogfrågan nås ofta när människor med olika bakgrunder, erfarenheter och expertområden möts.

I följande avsnitt redovisas exempel på insatser eller aktiviteter som har genomförts under 2024. Många förvaltningar och bolag har haft dialogmöten eller liknande kopplat till sin verksamhet, för att utveckla eller lyssna in tillsammans med invånare, brukare och användare. Socialförvaltningen Nordost lyfter fram att dessa träffar har en tillsatsstärkande roll.

Socialförvaltningen Hisingen har i invånarrådet Biskopsgården haft dialoger om arbetet med att omvandla Svarte mosse till stadspark och det nya planprogrammet för Biskopsgården. De har också genomfört dialoger av olika slag kopplat till desinformation och socialtjänst. Förvaltningen har dessutom genomfört två rådsmöten för unga utifrån ett nytt initiativ kopplat till användardriven innovation.

Alla fyra socialförvaltningarna har haft trygghetsvandringar ihop med bostadsbolag och med GöteborgsLokaler. Inom socialförvaltningen Sydväst har man också arbetat med att utveckla och öka brukarinflytandet, exempelvis inom avdelningen Boende och hemlöshet.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har genomfört ett antal dialoger under året med bland annat anhöriga, nationella minoritetsgrupper, seniora HBTQI-personer och med pensionärsråden. En annan insats som förvaltningen har genomfört är en enkät som undersökte hur delaktiga seniorer upplevde sig få vara på mötesplatser för seniorer. Frågorna i enkäten byggde på de fem matchningspunkterna i delaktighetskartan.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har också arbetat med användardriven innovation för att utveckla mötesplatser och andra hälsofrämjande och -förebyggande tjänster. Genom ett målmedvetet arbete med delaktighet har de lyckats nå äldre män med utländsk härkomst till en nyöppnad Mötesplats i Angered, en målgrupp som tidigare varit svår att nå.

Got Event har haft dialog med Synskadades Riksförbund Göteborg för att utveckla en tillgänglighets-app som skapar möjlighet att ge tecken- och syntolkning på olika evenemang som arrangeras.

En hel del aktiviteter under året har haft fokus på målgruppen unga. Bostadsbolaget har till exempel genomfört elevdialoger med barn på flera skolor. Utbildningsnämnden har strukturerade dialoger med eleverna i anslutning till nämndens sammanträden, och förvaltningsledningen gör regelbundna skolbesök och har dialoger med elever.

Grundskoleförvaltningen och grundskolenämnden har haft möten och samtal med vårdnadshavare om större skolenhetsförändringar som innebär förslag om att avveckla en skolenhet eller flytta många elever till annan enhet. De planerar att fortsätta med detta inför kommande beslut. Förvaltningen jobbar mycket med att alla vårdnadshavare ska ha möjlighet att delta i dessa dialoger.

Stadsfastighetsförvaltningen och grundskoleförvaltningen har tillsammans tagit fram en anvisning för elevers delaktighet under hela byggprocessen av en skola. Från förstudie, under projektering, till inflyttning och val av inredning finns nu krav på dialog och elevers delaktighet.

Delaktighetsprocesser har varit en del i flera stadsutvecklingsprojekt, framför allt kopplat till detaljplanarbete. Stadsbyggnadsförvaltningen genomförde under året ett antal utåtriktade aktiviteter och insatser, till exempel möten, gå-turer, öppet hus och workshops – utöver de lagstadgade samrådsmötena. Även stadsfastighetsförvaltningen har använt gå-tursmetodik för att få barn och elever delaktiga i utformningen av ute- och innemiljöer. Stadsmiljöförvaltningen utformade sommartorg utifrån dialog med boende, besökare och näringsidkare. I arbetet med

utformningen av lekplatsen Plikta i Slottsskogen har stadsmiljöförvaltningen också arbetat med skolor där eleverna har kunnat tycka till.

Kulturförvaltningen har låtit invånare nominera in förslag till konstnärliga gestaltningar i det offentliga rummet tillsammans med en politiker.

Flera förvaltningar uppger att de arbetar med synpunktshantering och även genomför olika undersökningar för att nå kunder och brukare. Liseberg genomför till exempel kontinuerligt gästundersökningar där de frågar sina gäster hur de upplever Liseberg och sitt besök ur olika aspekter.

Göteborgsförslaget

Göteborgsförslaget är ett verktyg vars syfte är att förbättra medborgarnas möjlighet till delaktighet. Förslagen ger även politiker och tjänstepersoner ökad kunskap om, och förståelse för, vad som engagerar göteborgarna. Göteborgsförslaget är i grunden ett verktyg för konsultation men kan leda till reellt inflytande om förslag minst 200 röster.

Förvaltningen för demokrati och medborgarservice ansvarar för att driva och utveckla verktyget, men det är den eller de nämnder med ansvar för den aktuella sakfrågan som tar över ansvaret för ett förslag och beslutar om det, ifall det uppnår 200 röster.

Närmare 80 000 personer har varit aktiva användare av Göteborgsförslaget sedan starten 2017.

Göteborgsförslaget når ut till personer i alla delar av Göteborg, men även till några personer utanför kommunens gränser. Under 2024 godkändes och publicerades totalt 193 förslag, av vilka 40 fick minst 200 röster och behandlades av nämnd.

Göteborgsförslaget

Ett göteborgsförslag är en idé eller ett förslag som medborgare kan lämna till Göteborgs Stads politiker. När en medborgare har lämnat in ett göteborgsförslag, publiceras det på Göteborgs Stads webbplats. På webbplatsen kan sedan andra personer kommentera förslaget och rösta på det. Förslag som får minst 200 röster under 90 dagar kommer att behandlas av ansvarig politisk nämnd.

3.4 Inflytande och medbestämmande

Det finns olika aktiviteter på förvaltningsnivå som har präglats av inflytande, samt en större inflytandeprocess och en process för medbestämmande som flera förvaltningar har varit involverade i.

Inflytande innebär att agera tillsammans och att Göteborgs Stad agerar i en fråga tillsammans med invånarna. Syftet är att genom samtal lära om varandras perspektiv och erfarenheter, skapa ny kunskap och ta fram förslag. Invånarna bidrar till att identifiera vilka lösningar eller åtgärder som bör genomföras i den aktuella frågan. Arbetsprocessen pågår ofta under en längre tid och görs sällan som ett engångstillfälle.

Medbestämmande innebär att Göteborgs Stad och invånare delar makt med varandra. Invånarna kan direkt medverka i och påverka beslutsfattande. Arbetsprocessen pågår ofta under en längre tid och kan involvera både förtroendevalda, tjänstepersoner, andra samhällsaktörer och individer i lokal samhället. Medbestämmande handlar om att prioritera, besluta, ta ansvar för och genomföra olika insatser och åtgärder.

I de inkomna svaren till kartläggningen lyfter några förvaltningar att de under året har arbetat med aktiviteter där invånare har varit med och skapat eller utvecklat tillsammans med den kommunala verksamheten.

Inom kulturförvaltningens satsning "Ungt urval" har en grupp unga tillsammans med verksamheten bestämt över en del av kulturutbudet för skolor och förskolor.

Socialförvaltningen Sydväst genomför varje år en demokratidag riktad till elever i klass 7–9. Innehållet på dagen är format utifrån arbetet som en demokratigrupp med unga gör under året.

Medborgarråd

Miljöförvaltningen genomförde 2024 Göteborgs Stads första medborgarråd, i samverkan med förvaltningen för demokrati och medborgarservice. 30 personer deltog under fyra träffar för att tillsammans fördjupa sig i och diskutera en utvald fråga om hur göteborgarna kan bli mer delaktiga i Göteborgs Stads miljö- och klimatarbete. Rådets träffar ledde fram till ett antal rekommendationer som överlämnades till politiker i Göteborgs Stad. Valda delar av rekommendationerna blev bland annat underlag till Göteborgs Stads budget 2025. För att deltagarna i medborgarrådet skulle spegla Göteborgs befolkning så bra som möjligt bjöds från början flera tusen göteborgare in som sedan ledde fram till urvalet av 30 personer.

Medborgarbudget

Under 2024 genomförde olika verksamheter i Göteborgs Stad tre medborgar- eller boendebudgetar. Medborgarbudget befinner sig på matchningspunkten medbestämmande.

Bostadsbolaget genomför en boendebudget i Hammarkullen under 2024 och 2025. 2025 ska de främsta aktiviteterna genomföras. Alla hyresgäster i området fick under 2024 vara med och lägga förslag till aktiviteter som bekostades av boendebudgeten. Det finns 300 000 kronor avsatta. Temat för boendebudgeten är att skapa sociala aktiviteter mellan grannar och vänner i området för att öka gemenskapen.

Ungdomsfullmäktige i Göteborgs Stad genomförde en medborgarbudget där barn och unga upp till 18 år som bor och vistas i Göteborg fick lämna förslag och rösta. Temat var sociala aktiviteter och upplevelser som man kan göra eller uppleva tillsammans. Det fanns 150 000 kr avsatta och de vinnande förslagen genomfördes på läslovet i stadsbibliotekets lokaler.

Socialförvaltningen Hisingen genomförde Bästa Biskops medborgarbudget. Det var ett pilotprojekt där boende och verksamma i Biskopsgården fick komma med förslag och rösta på hur 800 000 kronor skulle användas. Temat var sociala aktiviteter.

Medborgarbudget

Medborgarbudget är ett system för att involvera medborgare i att prioritera resurser.

I en medborgarbudget avsätts en viss summa pengar där invånarna får bestämma över hur dessa medel ska användas.

Nämnden för demokrati och medborgarservice stöttar nämnder och bolag som arbetar med medborgar- och boendebudgetar i Göteborgs Stad. Förvaltningen ansvarar för ett staden-övergripande nätverk för tjänstepersoner som arbetar med medborgar- och boendebudget. Nätverkets syfte är att ha gemensamt utbyte av kunskap och erfarenheter.

3.5 Göteborgs Stads användning av Medborgarinflytande 2.0

Kartläggningen visar att bland de svarande förvaltningarna och bolagen har ungefär hälften använt sig av det stöd som förvaltningen för demokrati och medborgarservice erbjuder kopplat till det systematiska arbetet med medborgarinflytande i Göteborgs Stad. Svaren redovisas nedan i Tabell 1. De som använt stödet är i stor utsträckning verksamheter som kommer nära göteborgarna i deras vardag och arbetar med dialogfrågor. Alla socialförvaltningar har använt sig av stödet, samt även de tre samhällsutvecklade förvaltningarna och flera bostadsbolag.

Av de 18 förvaltningar och bolag som har nyttjat stödet har de allra flesta tagit del av mer än en insats. Mest använd är Göteborgs Stads handbok i medborgarinflytande. Tre förvaltningar och bolag angav dessutom att de har tagit del av övrigt stöd från förvaltningen, exempelvis samarbete med invånarguider och medborgarkontor.

Bland de som har svarat att de inte har använt något stöd återfinns främst kommunala bolag som Göta Lejon och Göteborgs Hamn men även ett antal förvaltningar. Av de som inte har använt stödet är det vanligaste svaret att man inte har haft behov av det. Boplat och Regionarkivet svarar att de har saknat tid eller resurser för använda stödet.

Nedanstående tabeller bygger på vad förvaltningar och bolag själva har redovisat i kartläggningen. I bilaga 2 redovisas de insatser som förvaltningen för demokrati och medborgarservice enligt sin egen statistik har erbjudit förvaltningar och bolag under 2024.

Tabell 1: Användning av stöd från demokrati och medborgarservice

Har er förvaltning/bolag använt något/några av följande stöd eller information som demokrati och medborgarservice erbjuder kopplat till det systematiska arbetet med medborgarinflytande? (Flervalsfråga)	Antal förvaltningar och bolag som angivit att de använt insatsen
Handledning i att designa en delaktighetsprocess	4
Handledning i medborgar- och boendebudget	2
Grundkurs i medborgarinflytande	12
Informationsträffar i medborgarinflytande på Teams	6
Göteborgs Stads handbok i medborgarinflytande	13
Delaktighetsnätverk	11
Nätverk för medborgar- och boendebudget	3
Övrigt	3
Totalt angiva stödinsatser	54
Nej har inte använt något stöd	20
Antal svarande förvaltningar och bolag	38

Inom ramen för arbetet med Medborgarinflytande 2.0 har förvaltningen för demokrati och medborgarservice tagit fram Göteborgs Stads delaktighetskarta, en hjälp för att matcha invånares vilja och behov av delaktighet med Göteborgs Stads öppenhet och kapacitet att skapa delaktighet för invånarna i en fråga (se kapitel 3.1).

I kartläggningen framgår att hälften (19) av de svarande förvaltningarna och bolagen har använt sig av delaktighetskartan. Vilka matchningspunkter som de har använt sig av presenteras nedan i tabell 2. De som inte har använt delaktighetskartan svarar i de flesta fall att de inte har haft behov av den. Tre svarande har angett att de inte kände till delaktighetskartan.

Av de 19 förvaltningar och bolag som har använt sig av delaktighetskartan har de allra flesta gjort insatser inom flera olika matchningspunkter. Vanligast var insatser inom information, konsultation och dialog. Tio förvaltningar och bolag har gjort insatser inom alla dessa tre under året. Inom kategorin Övrigt i tabellen finns svar som handlar om att man har använt delaktighetskartan på ett mer övergripande plan.

Tabell 2: Genomförda insatser utifrån delaktighetskartans matchningspunkter

Vilka olika matchningspunkter har ni gjort insatser inom under 2024? (Flervalsfråga)	Antal förvaltningar och bolag angivit att de gjort insatser inom matchningspunkten
Information	14
Konsultation	13
Dialog	14
Inflytande	8
Medbestämmande	7
Övrigt	3
Totalt antal angivna matchningspunkter	59
Har inte använt sig av Göteborgs Stads delaktighetskarta	19
Antal svarande förvaltningar och bolag	38

4 Utveckling av metoder och arbetssätt

Under 2024 har flera förvaltningar arbetat med att utveckla metoder och arbetssätt med koppling till delaktighet och dialog. Det handlar om att förtydliga delaktigheten i befintliga processer eller att utveckla nya metoder för att delaktiggöra fler målgrupper.

De stadsutvecklande förvaltningarna har gemensamt tagit fram en förstudie för delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen. Förstudien beskriver ett nuläge och rekommendation för fortsatt arbete för att öka möjligheten till delaktighet och inflytande i verksamheterna, i enlighet med reglementet. Under 2024 påbörjades arbetet med att ta fram en vägledning för delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen.

Förvaltningen för demokrati och medborgarservice har under 2024 infört en digital plattform för medborgarinflytande. Plattformen har öppen källkod och används av städer runt om i världen. Den första delen som kommer att utvecklas och som används under 2025 är en modul för att stötta förvaltningar och bolag som arbetar med medborgar- eller boendebudget.

Socialförvaltningen Centrum lyfter att de har haft dialog med olika aktörer för att utveckla grannskapsarbete i Kallebäck, både i syfte att utveckla grannskapsarbetet just där och som en pilot för att ta fram en metod för grannskapsarbete som kan användas även i andra områden.

Exploateringsförvaltningen lyfter att de genomför ett arbete med målgruppsanalys som innebär att specifika insatser genomförs för att nå grupper som de inte kommer i kontakt med genom sina vanliga kanaler och metoder.

Grundskoleförvaltningen berättar att arbetet med förvaltningens dialogmodell kallad Dialogskolor har fortsatt och blivit permanent. Under året har elever och vårdnadshavare involverats i arbetet med ett motionssvar, i utvecklingen av arbetet mot begränsande könsnormer och i revideringen av de trygghetsenkäter som många skolenheter använder. En lokal dialogguide har tagits fram för att stötta medarbetare att planera, genomföra och följa upp dialogen med dem de är till för.

Skolan som arena

Skolan som arena koordineras av socialförvaltningarna och grundskoleförvaltningen i samarbete med många andra aktörer inom Göteborgs Stad och externt. Samverkan möjliggör att på bred front kunna förbättra barnens livssituation, särskilt i vissa geografiska områden där barn har större utmaningar – till exempel trångboddhet, få fritidsaktiviteter i närområdet, och deras föräldrar kan ha en låg inkomst.

Skolan som arena

Skolan som arena är ett arbetssätt med det övergripande syftet att utjämna skillnader i barns uppväxtvillkor genom att ta vara på engagemang och resurser i ett geografiskt område, med fokus på barnens behov.

Grundskoleförvaltningen lyfter fram att ”Skola som arena” har fått projektmedel från Europeiska socialfonden (ESF) för att utveckla arbetet med barns delaktighet i arbetssättet och dessa medel möjliggör för dem att säkra de personella resurser som är helt avgörande för ett framgångsrikt delaktighetsarbete. En uppföljning visar att arbetet med att involvera och göra

barnen delaktiga i utformandet och genomförandet av aktiviteter har utökats och hittat nya former. Ett ytterligare resultat är att delaktighetsglasögon har tagits på för att medvetet och kritiskt titta på samtliga aktiviteter som genomförs på skolorna. Det ger ett bredare perspektiv utifrån frågor som berör barns och ungas vardag.

Inom ramen för Skola som arena har grundskoleförvaltningen även haft samverkan med idéburna organisationer för strategiska samtal om hur fler barn ska klara skolan.

5 Göteborgs Stads råd och forum

Det finns inga tydliga gränsdragningar kring vad som ska definieras som råd respektive forum inom Göteborgs Stad. Däremot finns definitioner för avgränsning och innehåll av *specifika* råd, forum och dialoger. I detta kapitel följer en genomgång av några av dessa. Genomgången utgår från de svar som förvaltningar och bolag har lämnat. Det kan finnas råd, forum och dialoger som inte har redovisats. Några funktioner och råd kommer att beskrivas mer ingående som exempel.

Kapitlet berör ej de direktkontakter som sker mellan förtroendevalda och invånare via partiernas egna dialoger.

5.1 Forum med civilsamhället och externa aktörer

Kartläggningen visar på att förvaltningar och bolag innefattar många målgrupper i sina olika råd och dialoger, och de efterfrågar kunskap om och olika perspektiv hos olika målgrupper. Det finns mer och mindre formaliserade kanaler för att möta och samla in åsikter från intresseorganisationer, övriga civilsamhällesorganisationer och grupper som förvaltningars och bolags verksamheter särskilt riktar sig mot.

Många förvaltningar och bolag lyfter samverkansforum som behandlar områden som trygghet, folkhälsa och samhällsutveckling. Dessa forum är ofta kopplade till lokalt områdesarbete och involverar sällan enskilda invånare på ett direkt sätt, utan snarare aktörer i lokalsamhället. Till exempel nämns brottsförebyggande råd, föreningsnätverk, nätverk och samverkansgrupper kring specifika stadsområden. Dessa samverkansforum involverar ofta både interna aktörer inom Göteborgs Stad och externa aktörer som polisen, privata fastighetsägare och aktörer från civilsamhället.

Socialnämnderna har genom sina samhällsutvecklingsråd möjlighet att bjuda in olika grupper och aktörer som bidrar till en god samhällsutveckling och dialog i enskilda lokala frågor. Flera socialförvaltningar stöttar också dialog- och delaktighetsarbete som andra gör genom till exempel IOP-avtal (idéburet offentligt partnerskap) med organisationer i syftet att öka demokratin, inflytandet och bidra till ökad kunskap om det gemensamma i samhället.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning lyfter fram projektet ”Egenmakt” där de arbetar med olika forum för dialog med dem som förvaltningen är till för. Bland annat innebär projektet att skapa en referensgrupp för samverkansarbete genom dialog med invånare och aktörer från civilsamhället och att arbeta med metodiken ”medborgarforskning” som skapar dialog om levnadsvillkor i Bergsjön.

Liseberg driver ett omfattande arbete vad gäller tillgänglighet och har bland annat en samverkansgrupp kring tillgänglighetsfrågor där olika föreningar och organisationer inom funktionshinderrörelsen ingår.

5.2 Råd och forum med invånare

Socialförvaltningarna lyfter att de har ett flertal olika råd, nätverk och dialogformer för direkt dialog med invånare och flera av dem driver ungdomsråd. Socialförvaltningen Nordost nämner att de vann ett pris för bästa ungdomsråd i början på året. I Nordost finns en utsedd grupp

politiker som regelbundet har dialogmöten med ungdomsråden. Socialförvaltningen Hisingen förklarar att de aktiviteter som erbjuds för unga under året utgår från arbetet som görs i ungdomsrådet. Socialförvaltningen Nordost driver även ett interreligiöst råd som emellanåt har breddade dialogträffar. Socialförvaltningen Hisingen har flera invånarråd ihop med bostadsbolag och polisen.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har bland annat startat upp fyra lokala pensionärsråd med fokus på verksamhet och ett övergripande pensionärsråd med fokus på budgetfrågor.

Förvaltningen för demokrati och medborgarservice ansvarar för att samordna Ö-dialogen, som är ett forum för dialog och informationsutbyte mellan företrädare för boende i Södra skärgården och förtroendevalda i Göteborgs Stad.

5.3 Råd och forum enligt lag och styrdokument

Förvaltningar såsom förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen uppger att de i sitt grunduppdrag har som uppgift att aktivt arbeta för ett medborgerligt inflytande. Detta är lagstadgat i till exempel skollagen, läroplaner och plan- och bygglagen. Inom skolverksamheterna genomförs exempelvis elevråd, klassråd, råd för vårdnadshavare och föräldramöten men även till exempel branschråd och trygghetsråd.

I plan- och bygglagen finns det krav på samråd före beslut. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och ge möjlighet till insyn och påverkan.

Stadsbyggnadskontoret uppger att dessa samråd utförs enligt lagkraven. På vilket sätt samråden ska genomföras regleras inte i plan- och bygglagen.

Göteborgs Stads rättighetsbaserade råd

Det finns även reglerat i lag hur en kommun ska arbeta med olika specifika målgrupper. Det står till exempel i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, §5 att:

”förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor”. För att möta detta har Göteborgs Stad särskilda råd för minoriteter och andra grupper.

Kommunstyrelsen har fem rättighetsbaserade råd. Syftet för alla rättighetsbaserade råd är att bidra till att kommunen säkerställer målgruppens mänskliga rättigheter. Råden ska vara forum för ömsesidigt lärande som stärker det politiska ansvaret i frågor som påverkar livsvillkoren för målgrupperna genom att bidra till erfarenhetskunskap i den kommunala beslutsprocessen.

Råden kan exempelvis lämna yttranden, vara kommunal remissinstans samt ta initiativ till dialog och utvecklingsinsatser. I samtliga rättighetsbaserade råd sitter förtroendevalda politiker tillsammans med representanter från civilsamhället som på olika sätt representerar respektive råds målgrupp.

- **Göteborgs Stads HBTQI-råd**

Ett forum för samråd och utbyte av kunskap och erfarenheter mellan representanter från Göteborgs hbtqi-community och kommunstyrelsen. Hbtqi står för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queer och intersexpersoner.

- **Göteborgs Stads pensionärsråd**
Ett rådgivande organ med syfte att ge Göteborgs pensionärer inflytande och insyn i allmänna frågor som rör äldres levnadsförhållanden. I rådet ingår politiska representanter och representanter från pensionärsorganisationerna.
- **Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer**
Ett forum för samråd och en rådgivande instans för kommunen i strategiska frågor som berör den romska minoriteten. Syftet är att öka den romska delaktigheten och inflytandet utifrån minoritetslagstiftningens grundskydd.
- **Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten**
Ett råd som har till uppgift att bevaka den sverigefinska minoritetens rätt till kommunal service, språk och kultur utifrån lagen om nationella minoriteter. Göteborg är del av finskt förvaltningsområde sedan 2011, vilket ger sverigefinska göteborgare särskilda rättigheter.
- **Göteborgs Stads råd för funktionsrätt**
Ett forum för samråd och utbyte av information mellan olika intresseorganisationer inom funktionshinderområdet och kommunledningen i Göteborg. Rådet arbetar för delaktighet och jämlikhet för alla med funktionsnedsättning i Göteborg.

Flera förvaltningar förklarar att de är involverade i de rättighetsbaserade råden och några förvaltningar har även sina egna grupper och dialoger som är knutna till råden.

Grundskoleförvaltningen för dialog i frågor som rör de nationella minoriteterna, bland annat kring modersmålsundervisning för elever med finsk bakgrund, vilket är en grupp som även utbildningsförvaltningen uppger att de arbetar med.

Dessutom anger grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen att de på olika sätt samverkar med Romano Center i Väst i frågor som rör de nationella minoriteterna, i synnerhet minoriteten romer.

Studentforum

Studentforum är ett inflytandeforum där studenter möter politiker för att diskutera och förbättra Göteborg som studentstad. I studentforum träffas högskolestudenter, politiker och representanter från näringslivet för att ta upp och diskutera viktiga frågor som rör Göteborg som studentstad före, under och efter studierna.

5.4 Övriga centrala funktioner för delaktighet

Äldreombudsmannen

I Göteborg är 96 000 personer över 65 år. Det är en heterogen målgrupp som inom 25 år kommer att öka med 48 procent, enligt kommunprognosen 2024. Detta innebär en demografisk utveckling som påverkar stora delar av Göteborgs Stads uppdrag.

Äldreombudsmannen samlar in och sprider kunskap om den äldre befolkningen och hur Göteborgs Stad fungerar för seniorer, samt driver utveckling i bred samverkan. Vartannat år lämnas en rapport till kommunfullmäktige. En prioritering 2024 har varit att etablera mer samverkan med olika aktörer i Göteborg, både i kommunen och civilsamhället, för att säkra att fler invånare ges möjlighet att dela sina erfarenheter.

Ett återkommande tema till äldreombudsmannen är önskan att som senior bli sedd och bemötas som en resurs och tillgång. Regelbundet uttrycks upplevelser av att inte känna sig inkluderad eller viktig. Flera beskriver att de känner missnöje eller misstro kring sina möjligheter att vara delaktiga, påverka och ha inflytande i frågor som rör dem. Många vill involveras mer och bidra på olika sätt.

Återkommande lyfts digitaliseringen som ett hinder för delaktighet och inkludering, exempelvis genom att nya digitala funktioner försvårar möjligheten att röra sig runtom i Göteborg för att ta del av aktiviteter och funktioner, eller komma i kontakt med ansvariga personer. Flera uttrycker vikten av att på olika sätt kunna möta företrädare för Göteborgs Stad och berätta om sina upplevelser, lämna synpunkter och få guidning.

Äldreombudsmannen

Äldreombudsmannen arbetar för jämlika livsvillkor och äldre invånares mänskliga rättigheter. Äldreombudsmannen lyssnar direkt på seniorer och är tillgänglig via telefon, mejl och post samt på platser runt om i Göteborg.

Funktionshindersombudsmannen

Funktionshindersombudsmannen har varit verksam i Göteborgs Stad sedan september 2020.

Utgångspunkten för funktionshindersombudsmannens uppdrag är Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026. Programmet utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Arbetet innebär att driva på och samverka för ökad kunskap på funktionshinderområdet i Göteborgs Stads verksamheter och säkerställa att nämnder och styrelser har kännedom om programmet samt sitt ansvar för dess genomförande. Det innebär också att ha god kännedom om levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning i Göteborgs Stad och i omvärlden.

Funktionshinderombudsmannen rapporterar årligen om sitt uppdrag till kommunfullmäktige och vartannat år om hur Göteborgs Stad utvecklas utifrån Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Funktionshinderombudsmannen

Funktionshindersombudsmannens har uppdraget att lyfta funktionshinderfrågor på en strukturell nivå och arbeta för förbättrade levnadsvillkor och ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Ungdomsfullmäktige

Syftet med ungdomsfullmäktige är att ge barn och unga ökat inflytande i olika samhällsfrågor och för att öka intresset för demokrati och politik. Ledamöterna är förtroendevalda och har ett gemensamt ansvar för att verka för alla barn och unga i Göteborg.

Ungdomsfullmäktige har funnits i Göteborg sedan 2005. Ungdomsfullmäktige består av 101 ungdomar mellan 12 och 17 år från hela Göteborg. För att kunna bli vald måste personen vara folkbokförd i Göteborg, ha börjat årskurs 6 och vara högst 17 år. För att kunna rösta i ungdomsfullmäktiges val måste personen vara folkbokförd i Göteborg, ha börjat årskurs 5 och på valdagen ännu inte ha fyllt 18 år.

Ungdomsfullmäktige har möjlighet att väcka förslag, ställa frågor, framföra synpunkter och lämna yttranden. Förslag kan riktas till nämnder, förvaltningar, styrelser och bolag. Hur Göteborgs Stad tar hand om förslagen avgörs från fall till fall beroende på frågans innehåll. Förvaltningar och nämnder kan också ställa frågor till ungdomsfullmäktige för att till exempel få ett bredare underlag inför beslut.

Fortsatt arbete med samverkan kring valet och direkt kontakt med skolor och andra arenor där unga befinner sig har stor effekt på valdeltagandet. Digitala satsningar på en interaktiv valsida samt utvecklad kommunikation och valstatistik har också positiv effekt på valdeltagandet.

Ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktige är Göteborgs Stads formella forum för ungdomsinflytande och har inrättats för att öka möjligheterna för barn och ungdomar att påverka beslut som rör Göteborgs Stads utveckling.

6 Valrelaterat arbete 2024

6.1 Valkansliets uppdrag att arrangera val till Europaparlamentet

Valnämnden är en lokal valmyndighet som ansvarar för planeringen, genomförandet och uppföljningen av allmänna val i Göteborgs Stad. Valkansliet är valnämndens förvaltning och bistår nämnden i deras uppdrag. Nämnden ansvarar för lokaler, material, rekrytering och utbildning av röstmottagare och för förtidsröstningen inom kommunen.

Under året har nämndens arbete varit fokuserat på att planera och genomföra valet till europaparlamentet den 9 juni samt efterföljande arbete och utvärdering av valets genomförande.

Göteborg var indelad i 393 valdistrikt. Drygt 2 900 medarbetare rekryterades till olika uppdrag på valdagen och samtliga fick utbildning inför sitt uppdrag. Ambulerande röstmottagare besökte 42 vård- och omsorgsboenden, två sjukhus och gjorde 110 hembesök hos väljare som behövde hjälp att rösta och inte kunde ta sig till sin val- eller röstningslokal.

Förtidsröstningen startade den 22 maj och pågick i 18 dagar på 27 platser runt om i Göteborg. Dagen innan valdagen var alla röstningslokaler öppna och på valdagen fanns tre röstningslokaler, vilket är en utökning med två lokaler jämfört med tidigare val. Förtidsröstningen bemannades med cirka 200 timanställda röstmottagare. Navet i förtidsröstningen utgjordes, liksom tidigare val, av Göteborgs bibliotek och kulturhus. Utöver bibliotek, kulturhus och träffpunkter byggdes tillfälliga lokaler i köpcentrumen Nordstan och Frölunda Torg. 52,77 procent av de röstberättigade i Göteborg förtidsröstade i EU-valet, vilket är en ökning med drygt 10 procent jämfört med EU-valet 2019.

Valdeltagandet i Göteborg ökade marginellt till 55,72 procent, medan det minskade nationellt. Det finns dock stora skillnader i valdeltagande mellan olika valdistrikt i Göteborg.

6.2 Valstärkande insatser inför valet till Europaparlamentet

Inför Europaparlamentsvalet den 9 juni 2024 har Göteborgs Stad genomfört valstärkande insatser för att sprida information och möjliggöra samtal om var, när, hur och varför det är viktigt att rösta. Fokus låg på grupper som röstat i lägre utsträckning i tidigare val.

Förvaltningars och bolags deltagande och bidrag till detta valstärkande arbete var avgörande. Tillsammans genomfördes upplysande insatser om demokrati, val och om vikten av att rösta i de allmänna valen. Förvaltningar och bolag har deltagit i arbetet på olika sätt, allt ifrån att dela material i sina kanaler till att delta som samverkanspartner under längre tid och bidra med till exempel personal, upplåtande av lokaler och andra resurser eller arrangerande av aktiviteter och event. Bland annat gjordes följande insatser inför valet 2024:

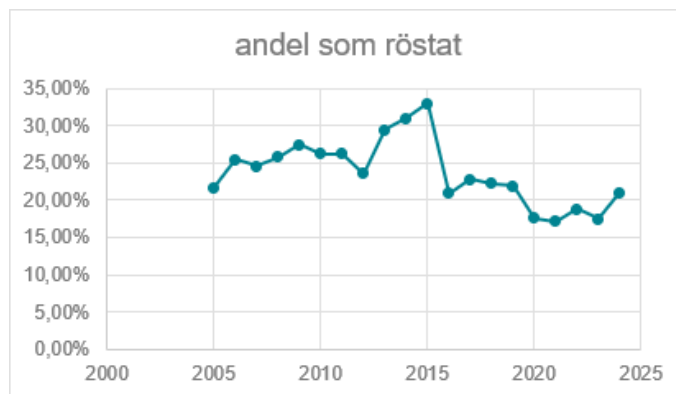
- Valambassadörer – under sina gemensamt 123 pass samtalade och informerade valambassadörerna med över 7 000 personer i Göteborg.

- Kommunikationsinsatser – Göteborgs Stad delade tillsammans ut informationsmaterial och skickade SMS till 90 000 göteborgare med påminnelse om att rösta i valet. Utöver detta spreds bland annat information om valet på sociala medier.
- Verksamhetsanpassad kundtjänst – valkansliet stöttades med en kundtjänst som svarade på frågor om bland annat hur, var, när man kan rösta. Totalt besvarade kundtjänsten cirka 1 000 frågor.

6.3 Val till ungdomsfullmäktige

Valet till ungdomsfullmäktige äger rum i november varje år. I valet 2024 röstade 21 procent av alla röstberättigade unga, vilket är det högsta valdeltagandet sedan 2019. Av de 45 505 röstberättigade barn och unga röstade 9 581. Valdeltagandet är ojämnt fördelat utifrån geografi, skolförhållanden och huvudman. Det är också mycket färre gymnasieelever som röstar jämfört med grundskoleelever, oavsett om de går på kommunala eller fristående skolor. På kommunala grund- och grundsärskolor röstade 33 procent i valet 2024 medan motsvarande siffra för kommunala gymnasieskolor var 6 procent.

Bild 1: Valdeltagande i procent till Göteborgs ungdomsfullmäktige 2005–2024

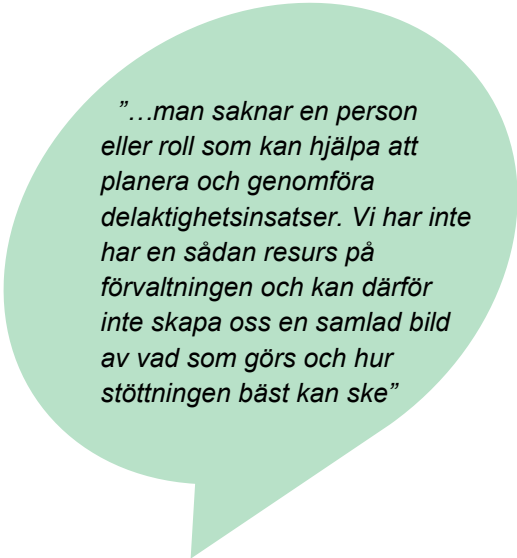
Sedan 2021 ansvarar grundskolenämnden för att förrätta val till ungdomsfullmäktige. I ungdomsfullmäktiges arbetsordning står det att grundskoleförvaltningen ska förrätta val i samverkan med utbildningsnämnden, socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för demokrati och medborgarservice, idrotts- och föreningsnämnden samt kulturnämnden. Detta ansvar finns även med i berörda nämnders reglementen.

7 Göteborgs Stads utmaningar och utvecklingsområden

I detta avsnitt beskrivs de tre huvudsakliga utmaningarna och utvecklingsområden som förvaltningar och bolag har lyft fram i sina svar, utifrån sina uppdrag i reglementen och ägardirektiv. I det gemensamma kapitlet i nämndernas reglementen står det att alla nämnder aktivt ska arbeta med och skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i nämndens verksamhet för kommunens invånare och andra grupper som berörs av verksamheten. I bolagens ägardirektiv står att bolagen ska skapa nytta för staden, dess invånare samt medverka i utvecklingen av ett hållbart Göteborg, samt att de ska utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot alla former av diskriminering.

7.1 Resurser och kompetens

Ett genomgående tema i förvaltningars och bolags svar är att det är svårt att hitta tid och resurser för att arbeta så som man ser att det skulle behövas. En majoritet av förvaltningarna och bolagen som svarat nämner att de skulle behöva mer tid och resurser för att kunna arbeta mer fokuserat och strukturerat med frågor om invånarnas delaktighet och inflytande. Vilka typer av resurser som saknas skiljer sig lite åt mellan de svarande. Kulturförvaltningen förklarar att man önskar ge ersättning till invånare som deltar i råd och forum, men att det är medel som är svåra att prioritera. Exploateringsförvaltningen lyfter att det ofta inte är ekonomiska resurser som saknas utan tid för att genomföra en bra process.

"...man saknar en person eller roll som kan hjälpa att planera och genomföra delaktighetsinsatser. Vi har inte har en sådan resurs på förvaltningen och kan därför inte skapa oss en samlad bild av vad som görs och hur stöttnen bäst kan ske"

Resurser som ställs mot varandra

Oavsett vilka resurser som saknas så ställer flera förvaltningar dessa uteblivna resurser i relation till annat som de ska finansiera och utföra inom sitt uppdrag. Kulturförvaltningen ser att arbetet med delaktighet är delvis resurskrävande vilket innebär att det behöver vägas mot andra uppdrag och helheten för att hitta en "lagom" nivå. Socialförvaltningen Nordost förklarar att behoven av kompensatoriskt arbete är så stora för att skapa tillräckligt goda friskfaktorer som till exempel godkänd skola, meningsfull fritid och familjestöd att resurserna till att främja demokrati och delaktighet ibland får stryka på foten.

Regionarkivet förklarar att allmänheten har små möjligheter att utöva delaktighet inom deras lagstyrda verksamhet men att det däremot, om det fanns resurser, skulle kunna finnas vissa mindre detaljer där allmänheten hade kunnat få möjlighet att påverka Regionarkivets verksamhet. Eftersom sådana personella resurser saknas i dagsläget har detta dock inte kunnat prioriteras i relation till övriga uppdrag som de har. Delaktighet anses ofta vara "en ytterligare sak" att göra, vilket flera förvaltningar och bolag menar gör det svårt att hinna med.

Kunskaps- och kompetenshöjning

Att ha personella och tidsmässiga resurser avsatta för att utveckla sitt arbete med delaktighet och inflytande är tätt sammanlänkat med behovet av att kunskapshöja sin organisation. Ett vanligt behov från många av de svarande är att det behövs förankring och kunskap om att arbeta med delaktighet och inflytande både bland dem som arbetar direkt med invånare och bland chefer och förtroendevalda.

Bostadsbolaget ger exemplet att deras områdespersonal har fokus på sitt uppdrag med fastigheter, service, miljö och lokalvård och inte alltid ser nyttan av att arbeta med delaktighet och inflytande kring dessa frågor. För riktig framgång ser bolaget behov av att integrera arbetet med delaktighet i samtliga yrkesroller. Miljöförvaltningen ser att en väg framåt för dem är att ytterligare förstärka samverkan med förvaltningen för demokrati och medborgarservice och rekrytera kunniga medarbetare till förvaltningen.

Stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen förklarar att det inom ramen för den förstudie och efterföljande vägledning om delaktighet och inflytande som de stadsutvecklande förvaltningarna har arbetat med gemensamt finns behov av en person eller roll på förvaltningen som kan hjälpa till att planera och genomföra delaktighetsinsatser. En sådan funktion skulle kunna ge en samlad bild av vad som görs och vilket stöd och kompetensutveckling som förvaltningen behöver. Det skulle ge möjlighet att titta på både vilka typer av delaktighetsinsatser som passar i vilket skede och hur sådana insatser designas och leds. Denna kunskap och överblick är enligt stadsbyggnadsförvaltningen svår att ha i dagsläget.

Uppdrag som försvårar delaktighet

Trots efterfrågan på resurser och kompetens framstår det generellt sett som att förvaltningar och bolag anser sig ha kontroll och mandat att arbeta med delaktighet, Socialförvaltningen Hisingen är en av de få som nämner att de är involverade i processer som de inte själva alltid ansvarar för, vilket försvårar arbetet. Bolag som till exempel Göteborgs Hamn och Gryaab förklarar att deras verksamheter står ganska långt ifrån invånarna och att deras uppdrag därför inte möjliggör för mycket delaktighet. Men bolagen poängterar att de ändå gör vad de kan för att främja demokrati, jämlikhet och andra värdegrundsfrågor. Även valkansliet lyfter att deras uppdrag är lagstyrt och inte möjliggör för dialog.

7.2 Samverkan och systematiskt arbetssätt

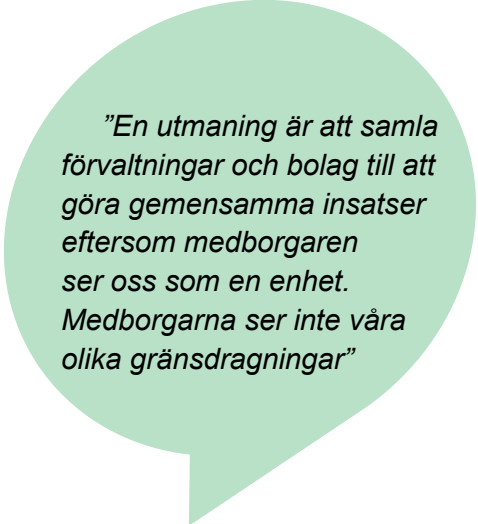
Det upplevs av många vara svårt och otydligt hur de ska arbeta med det gemensamma demokratiuppdraget som finns i alla nämnders reglementen. Bättre samverkan, mer systematiska arbetssätt och mer tydlighet i hur de ska gå tillväga efterfrågas av nästan samtliga förvaltningar och bolag.

Stadsledningskontoret ser att nämnders och förvaltningars kapacitet att låta sig påverkas behöver öka. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen lyfter fram att det krävs mod och vilja att öppna upp för dialog. Arbetsmarknad och vuxenutbildning nämner att ett strukturerat arbete tillsammans inom hela kommunorganisationen bör kopplas samman med den infrastruktur som förvaltningen för demokrati och medborgarservice har till uppdrag att tillhandahålla som stöd för samtliga förvaltningars uppdrag.

Behov av tydligare struktur

Flera förvaltningar och bolag lyfter fram en vilja att jobba mer med delaktighet men efterfrågar mer struktur för att det ska fungera inom ramen för deras verksamhet. Framtiden AB nämner att en av deras viktigaste utmaningar är att arbeta systematiskt och regelmässigt för att nå en ökad boendemobilisering. Socialförvaltningen Centrum har i sin tur identifierat ett utvecklingsområde framåt att utveckla både struktur och metodik för det uppsökande arbetet som de gör, bland annat i arbetet med unga och i grannskapsarbete.

Stadsfastighetsförvaltningen förklarar att deras insatser för dialog och delaktighet präglas av en vilja att involvera fler hyresgäster, men att brister i struktur och resurser begränsar potentialen. De har positiva erfarenheter från workshops och projekt som visat på delaktighetens värde, men de ser samtidigt att det krävs tydligare riktlinjer, bättre planering och ökat stöd och styrning för att skapa mer hållbara processer. Parkeringsbolaget förklarar att en utmaning för dem är att de inte är vana att tänka i termer av medborgardialog och efterfrågar att kunna ta del av olika typer av exempel på hur Göteborgs Stads bolag och andra organisationer genomför medborgardialoger och vilken nytta som de har sett av arbetet.

"En utmaning är att samla förvaltningar och bolag till att göra gemensamma insatser eftersom medborgaren ser oss som en enhet. Medborgarna ser inte våra olika gränsdragningar"

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen förklarar att de saknar välutvecklade strukturer för att förvalta inkommen input från invånarna. De nämner att det är en utmaning att inte hela förvaltningen arbetar aktivt med dialog och delaktighet och att det inte finns några generella rutiner för hur resultat från dialoger ska implementeras i verksamheten och hur återkoppling kan ske på ett bra sätt. Exploateringsförvaltningen menar att de behöver integrera delaktighet i sina processer så att det blir tydligare var och hur frågor till invånare ska ställas och när det krävs en delaktighetsprocess utöver det som plan- och bygglagen kräver. Göteborgs Stads Leasing är inne på samma spår om att hitta rätt områden och former för insatser för invånarnas delaktighet, så att det som görs innebär verkligt inflytande. Bolaget menar att vi behöver komma bort från att lyssna i frågor som ändå inte är påverkansbara.

Behov av mer och bättre samverkan

Förvaltningar efterfrågar bättre samverkan för att arbetet ska fungera, eftersom arbetet ofta berör fler än en förvaltning eller bolag. Socialförvaltningen Nordost påpekar att avståndet till centrala förvaltningar ibland känns långt för dem som jobbar ute i verksamheten. Socialförvaltningen Hisingen poängterar utmaningen i att det inte finns några etablerade plattformar för bred samverkan kring inflytande på politisk och tjänstepersonsnivå. De menar att det kräver en samlad ansats för att göra arbetet långsiktigt.

Socialförvaltningen Sydväst lyfter att delaktigheten i Göteborg ser olika ut i olika områden och att det i ett område med stora skillnader ofta kräver mycket samverkan med andra förvaltningar, till exempel grundskoleförvaltningen. Bostadsbolaget nämner att det finns utmaningar vad gäller att systematisera arbetet och att arbeta på ett likvärdigt sätt över hela Göteborg, även om

lokala anpassningar görs. Bolaget ser också utmaningar vad gäller uppföljning av arbetet så att rätt prioriteringar görs och resurserna används på rätt sätt.

Framtiden Byggutveckling lyfter fram invånarnas perspektiv där Göteborgs Stad är en enhet snarare än olika ansvarsområden och gränsdragningar. De menar att utmaningen är att samla förvaltningar och bolag till att göra gemensamma insatser i stadsutvecklingsprojekt.

Behov av långsiktighet

Några svar pekar också på behovet av långsiktighet och uthållighet. Stadsmiljöförvaltningen menar att det krävs tid och resurser för att bygga upp ett systematiskt arbete och Bostadsbolaget ser utmaningar kopplat till långsiktigheten, givet skiftande ekonomiska förutsättningar. Grundskoleförvaltningen lyfter fram att delaktighet behövs för att arbeta med långsiktiga utmaningar och då behövs bredare samverkan men också fler kommuncentrala initiativ.

7.3 Nå ut och skapa förutsättningar för alla att vara delaktig och påverka

Många förvaltningar och bolag har identifierat behovet av att kunna nå ut till fler samhällsgrupper och fler områden i Göteborg för att på ett bra sätt kunna ta sig an uppdraget att möjliggöra invånarnas delaktighet. Det finns insikter om att det behövs mer kunskap och tid för att kunna nå ut, men det uttrycks även en frustration bland de svarande förvaltningarna och bolagen över att de gör vad de kan men ändå inte lyckas nå fram så som de skulle önska.

”Att arbeta med större representation i samråd är dock alltid önskvärt.”

Utmaningar med att nå ut till invånare i stort

Vissa förvaltningar och bolag lyfter fram generella utmaningar med att nå ut till invånarna. Stadsledningskontoret ser ett behov av att Göteborgs Stad kan möjliggöra för delaktighet och inflytande för fler grupper. Socialförvaltningen Nordost beskriver det som att stadsområdet har ett underskott på demokrati och inflytande där bland annat språkbarriärer och tillitsbrist är stora utmaningar för att nå ut till fler invånare. Bostadsbolaget har en policy att alltid kommunicera enbart på svenska, vilket är en utmaning när en stor andel hyresgäster inte har svenska som modersmål.

I Familjebostäders erfarenhet är informationsspridning tidskrävande och att få invånarna att delta i deras insatser kan också vara svårt även om de förklarar att de gör allt de kan för att få det att fungera. På samma tema lyfter kulturförvaltningen att de upplever att olika invånargrupper har olika hög efterfrågan på delaktighet, där lägre socioekonomi kan vara en negativ faktor. Ibland har förvaltningen behövt pausa arbete trots höga ambitioner på grund av låg närvaro och bristande engagemang.

Vad gäller att skapa förutsättningar för delaktighet menar ett par förvaltningar att det finns en inbyggd utmaning i att vissa dialogprocesser är väldigt långa och att det kan vara svårt att skapa känslan av delaktighet och att man har påverkat något när det tar lång tid innan det syns resultat. Resultatet kan ibland dessutom vara så bearbetat att invånare har svårt att se sitt bidrag i arbetet.

Utmaningar med att nå ut till specifika målgrupper

Några förvaltningar och bolag lyfter även mer avgränsade utmaningar där orsakerna är kända eller där det är särskilda, kända grupper som man upplever det svårt att nå fram till. Både förvaltningar och bostadsbolag understryker ett behov av att göra riktade insatser för att nå vissa målgrupper. Exempelvis nämns unga personer med funktionsnedsättning som även innefattar kognitiva nedsättningar, unga män, vissa nationella minoriteter, geografiska områden som betecknas som särskilt utsatta områden och grupper med lågt förtroende för Göteborgs Stads verksamheter. För att nå dessa behövs ofta ett uppsökande arbete eller gemensamma insatser tillsammans med lokala aktörer eller boende.

Socialförvaltningen Hisingen identifierar att det i deras fritidsverksamheter är svårt att nå ut till tjejer generellt så att de kan få större inflytande över verksamheten. De ser även att gruppen gymnasieungdomar i stort är svåra att samverka meningsfullt med, vilket förvaltningen förklarar beror på brist på lokaler och personalresurser. Grundskoleförvaltningen lyfter fram att vårdnadshavare i anpassad grundskola är svårare att nå.

8 Analys

Kartläggningen visar att förvaltningar och bolag arbetar med en bredd av aktiviteter och insatser kopplat till delaktighet och inflytande som möjliggör för invånare i Göteborg att vara delaktiga. Det har skett en förflyttning mot att arbeta mer tillsammans med invånare men förvaltningar och bolag har samtidigt identifierat att flera utmaningar kvarstår. Det handlar då framför allt om behovet av samverkan, tid och resurser samt utmaningar med att uppnå en bred representation bland invånarna i de aktiviteter och insatser som man genomför.

Förflyttning sedan förra kartlägningsrapporten 2022

Den tidigare kartlägningsrapporten som handlade om Göteborgs Stads arbete 2022 presenterades för kommunfullmäktige våren 2023. Jämfört med 2022 visar kartläggningen för 2024 en viss positiv förändring vad gäller förvaltningars och bolags arbete för att möjliggöra delaktighet och inflytande för invånare. I kartläggningen för 2022 fanns det en större sammanblandning mellan service- och demokratiinsatser. Kartläggningen för 2024 innehåller fler exempel än kartläggningen för 2022 på aktiviteter och insatser som görs tillsammans *med* invånare, istället för att Göteborgs Stad gör insatserna *för* invånarna. Detta kan ses som tecken på att Göteborgs Stad har tagit viktiga steg och påbörjat en förflyttning mot att inte enbart vara en serviceaktör, utan också bli en tydligare demokratiaktör.

En annan positiv förändring är att förvaltningar och bolag resonerar mer om betydelsen av bättre systematik för sitt arbete. Samtidigt märks det att Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt i medborgarinflytande – Medborgarinflytande 2.0 – har börjat genomsyra förvaltningars och bolags insatser och aktiviteter. I kartläggningen nämns flera exempel som visar på hur det nya systematiska arbetssättet har varit och skulle kunna vara ett stöd till förvaltningar och bolag. Bland annat har Göteborgs Stads fyra stadsutvecklande förvaltningar i samverkan tagit fram en vägledning för delaktighet och inflytande. Vägledningen bygger vidare på Göteborgs Stads handbok i medborgarinflytande och kompletterar med ett stadsutvecklingsperspektiv.

Ett annat exempel är grundskoleförvaltningen som har tagit fram en egen dialogguide för att stötta medarbetare inför, under och efter dialog och samtal med de som förvaltningen är till för. Valda delar ur Göteborgs Stads handbok i medborgarinflytande finns med i dialogguiden. Dialogguiden stöttar främst i dialog med elever och vårdnadshavare och ger verksamhetsnära exempel, men dialog med invånare i stort är också aktuellt ibland, främst i strategiska frågor.

Utmaningar för att möjliggöra delaktighet

I årets kartläggning kommenterade flera förvaltningar att det saknas etablerade plattformar för bred samverkan i frågor om delaktighet och inflytande. Det framstår som att många förvaltningar och bolag känner sig ensamma i sina uppdrag och därmed inte vet hur de ska hantera frågorna som ofta behöver hanteras tillsammans. Detta skapar också en otydlighet kring vem som gör vad. Den otydlighet om vad det innebär att arbeta aktivt med deltagande som flera förvaltningar lyft i svaren nämns ofta i ett sammanhang där de även har uttryckt att de inte arbetar med delaktighet på ett systematiskt sätt. Flera förvaltningar lyfter själva att dessa frågor ofta handlar om långsiktiga utmaningar som kräver tid och struktur och de upplever att de inte kan utveckla sitt arbete eftersom strukturen och formerna inte finns.

De komplexa samhällsutmaningarna som också innefattar delaktighet och inflytande spänner över flera kunskaps- och ansvarsområden och kräver oftast en bred samverkan, vilket innebär att det kan vara ett utmanande arbete att driva. Det blir ett mellanrum där ingen enskild aktör har ett tydligt ansvar. I detta mellanrum riskerar invånares och civilsamhällesorganisationers behov, initiativ och engagemang att falla mellan stolarna. Dessutom riskerar de insatser som görs att bli ineffektiva och inte åstadkomma den reella möjlighet till delaktighet som avses.

En annan utmaning som förvaltningar och bolag har identifierat är att få till en bred representation. Att inte nå ut till vissa grupper av invånare innebär att deras perspektiv saknas i beslutsprocesser, vilket leder till en ojämн fördelning av makt och inflytande. Att hitta fler sätt och metoder för att kunna få till en bredare representation bland invånarna är en viktig del för att kunna bli en tydligare demokratiaktör.

Slutord

Att ha ett välfungerande arbete med medborgarinflytande bidrar till att spara resurser och till ökad effektivitet, eftersom det betyder att Göteborgs Stad gör rätt saker och på rätt sätt. Ett exempel på det är att medborgarinflytande gör det möjligt att bättre kunna matcha invånares behov och vilja att delta med förvaltningars och bolags öppenhet och kapacitet för delaktighet. Invånarna är experter på sin vardag och bidrar med viktig kunskap och perspektiv. Genom att inkludera dessa perspektiv och behov från invånarna tidigt minskar risken för att Göteborgs Stad till exempel genomför arbete eller utvecklar tjänster och service som invånarna inte har behov av eller där deras viktiga perspektiv inte har lyssnats in.

Medborgarinflytande ger också förtroendevalda ökad kunskap och nya perspektiv på hur invånare ser på utvecklingen av lokalsamhället. Att involvera invånarna i dagens alltmer komplexa samhällsutmaningar bidrar till att bygga en stärkt politisk förmåga och att minska risken för hat och hot mot förtroendevalda och tjänstepersoner.

Att behovet av bättre samverkan har framhållits tydligt i kartläggningen tyder på att förvaltningar och bolag är redo för nästa steg, men att det finns förutsättningar för det arbetet som behöver förbättras för att göra det möjligt. Ingen enskild aktör kan lösa komplexa utmaningar ensam och för att Göteborgs Stad ännu bättre ska kunna möjliggöra för invånare att vara delaktiga och ha inflytande krävs en samverkan där förvaltningar och bolag tillsammans lyssnar, delar perspektiv och hittar lösningar.

En infrastruktur för lokal demokrati behöver vara långsiktig, robust och en del i att skapa ett tryggare och mer resilient samhälle. Av svaren från förvaltningar och bolag framgår att Göteborgs Stad har påbörjat detta långsiktiga arbete och att Göteborgs Stads nya systematiska arbetssätt för medborgarinflytande skapar en gemensam grund. Med ett systematiskt arbetssätt ökar också möjligheterna att, tillsammans med invånarna, kunna ta sig an de komplexa frågor och utmaningar som Göteborgs Stad behöver hantera, nu och i framtiden.

Demokrati och medborgarservice

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: demokratimedborgarservice@demokratimedborgarservice.goteborg.se

Bolag och förvaltningar som har medverkat i kartläggningen

Bolag

Boplats
Bostadsbolaget
Business Region Göteborg
Familjebostäder
Försäkrings AB Göta Lejon
Framtiden AB
Framtiden Byggutveckling
Got Event
Gryaab
Gårdstensbolaget
Göteborgs Hamn
Göteborgs Spårvägar
Göteborgs Stads Leasing
Göteborgs Stadsteater
Göteborgslokaler
Higab
Liseberg
Parkeringsbolaget
Störningsjouren
Älvstranden Utveckling

Förvaltningar

Arbetsmarknad och vuxenutbildning
Demokrati och medborgarservice
Exploateringsförvaltningen
Grundskoleförvaltningen
Inköps- och upphandlingsförvaltningen
Kulturförvaltningen
Miljöförvaltningen
Regionarkivet
Socialförvaltning Centrum
Socialförvaltning Hisingen
Socialförvaltning Nordost
Socialförvaltning Sydväst
Stadsbyggnadsförvaltningen
Stadsfastighetsförvaltningen
Stadsledningskontoret
Stadsmiljöförvaltningen
Utbildningsförvaltningen
Valnämndens kansli
Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Insatser inom det systematiska arbetet med medborgarinflytande i Göteborgs Stad 2024

Följande tabell redovisar de stödinsatser som förvaltningen för demokrati och medborgarservice har genomfört tillsammans förvaltningar och bolag under 2024. Dessa insatser bygger inte på svaren i kartläggningen utan på egen statistik från förvaltningen för demokrati och medborgarservice.

Insats	Antal förvaltningar och bolag som använt insatsen	Antal deltagare
Handledning i att designa en delaktighetsprocess	11	-
Handledning i medborgar- och boendebudget	3	-
Grundkurs i medborgarinflytande	22	86
Informationsträffar i medborgarinflytande på Teams	21	72
Delaktighetsnätverk	24	90
Nätverk för medborgar- och boendebudget	6	25

Göteborgarnas upplevelse av den lokala demokratin enligt SOM-undersökningen och SCB:s medborgarundersökning

Göteborgs Stad deltar varje år i två övergripande enkätundersökningar där frågor kring delaktighet och den lokala demokratin berörs. Dels Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning, dels Göteborgsundersökningen från SOM-institutet (samhälle, opinion, medier) vid Göteborgs universitet. Dessa undersökningar gör det möjligt att följa befolkningens uppfattning i olika frågor över tid. De möjliggör också vissa jämförelser med andra medverkande kommuner eller mot rikssnitt.

I SCB:s Medborgarundersökning får invånarna tycka till om sin kommun och dess verksamheter. Några av de områden som undersöks är skola och omsorg, boende och boendemiljö, trygghet i samhället, jämlikhet och integration samt förtroende. Undersökningen genomfördes senast 2024 och Göteborgsupplagan gick ut till ett slumpmässigt urval på 2422 göteborgare 18 år och uppåt, svarsfrekvensen var 33 procent.

SOM-undersökningen genomförs i syfte att spåra utveckling och förändringar i attityder, värderingar och politiskt beteende i en lokal kontext. SOM-undersökningen innehåller lokalt anpassade frågor och har ett mycket stort urval vilket möjliggör jämförelser över Göteborg på mellanområdesnivå. Undersökningen genomförs på hösten varje år och resultatet presenteras under våren. De senaste tillgängliga resultaten är från undersökningen som genomfördes 2023. Då utgjordes urvalet av 9000 slumpmässigt valda göteborgare i åldern 16–90 år. Svarsfrekvensen var 49 procent.

Tillfredsställelse med sättet på vilket demokratin fungerar

Av SOM-undersökningen framgår att 65 procent av göteborgarna är ganska eller mycket nöjda med hur demokratin fungerar i Göteborgs Stad, det en minskning från 72 procent året innan men i nivå med resultatet 2016–2021. Nöjdast med demokratin är yngre göteborgare, de med lägst inkomst samt nyinflyttade. De områden där de boende är nöjdast med demokratin är Kyrkbyn-Rambergssstaden och Östra Biskopsgården där 74 procent är ganska eller mycket nöjda, minst nöjda är boende i Kungsladugård-Sanna, där andelen ganska och mycket nöjda 53 procent.

Förtroendet för politiker

38 procent av göteborgarna har enligt SOM-undersökningen ganska eller mycket stort förtroende för politiker i Göteborg. Sett till genomsnittet sedan undersökningen startade 2016, som är 36 procent är det högt, men det är samtidigt en minskning från föregående år då 44 procent svarade att de hade ganska eller mycket stort förtroende. Yngre har något högre förtroende än andra åldersgrupper och boende i riskområden och särskilt utsatta områden har lägre förtroende än andra. Förtroende för politiker mäts även i SCB-undersökningen och 2024 svarade 34 procent att de hade ganska eller mycket stort förtroende för kommunens politiker, vilket är i nivå med tidigare år.

Upplevd möjlighet att påverka politiska beslut

Göteborgarna har enligt SOM-undersökningen en något negativ bild av sina möjligheter att påverka. Bara 22 procent anser att de har ganska eller mycket goda möjligheter att påverka politiska beslut i Göteborgs Stad. Det är en minskning med fyra procentenheter från föregående år. Yngre är mer positiva till möjligheterna att påverka medan de över 65 är mest negativa. I SCB:s medborgarundersökning uppger 28 procent att det tycker att kommunens invånare har ganska eller mycket goda möjligheter att påverka innehållet i Göteborgs Stads politiskt beslut. Även här syns mönstret att yngre är mer positiva än äldre till möjligheterna att påverka.

Förtroende för att Göteborg Stad ger göteborgarna demokratiskt inflytande

Enligt SOM-undersökningen har 28 procent av göteborgarna ganska eller mycket stort förtroende för hur Göteborg Stad ger invånarna inflytande. 30 procent uppger att det har ett ganska eller mycket litet förtroende för Göteborgs Stad i frågan medan 41 procent varken har stort eller litet förtroende. Resultaten är i linje med tidigare år.

Invånarnas politiska aktiviteter

I SOM-undersökningen tillfrågas göteborgarna om de det senaste året har ägnat sig åt någon politisk aktivitet, exempelvis deltagit i en demonstration, arbetat i en aktionsgrupp eller kontaktat en politiker. Den vanligaste politiska aktiviteten var att skriva under en namninsamling, 25 procent av de svarande hade gjort det de senaste 12 månaderna. 19 procent har skrivit eller kommenterat i sociala medier. Andelen invånare som ägnat sig åt de olika typer av politisk aktivitet som undersöks har varit stabilt sedan mätningarna började 2016. Undantaget är deltagande i demonstration som minskade under pandemin utan att sedan återgå till tidigare nivåer. 9 procent svarade 2023 att de deltagit i demonstration det senaste året. SOM undersöker också ifall man har lämnat i eller röstat på ett Göteborgsförslag, 7 procent svarade att de hade gjort det de senaste 12 månaderna och vanligast var det i ålderskategorin 30–49 år, där svarade 11 procent att de lämnat in eller röstat på ett Göteborgsförslag det senaste året.

Upplevd möjlighet att påverka inom olika verksamheter

I SCB:s medborgarundersökning svarar 43 procent att det tycker att möjligheten att påverka inom olika kommunala verksamheter genom exempelvis brukarråd är ganska eller mycket goda. Detta kan jämföras med 57 procent som anser att möjligheterna att påverka är ganska eller mycket dåliga. Resultatet är i nivå med riksnittet och med tidigare år. Frågan har relativt få svarande vilket kan tyda på att få svarande inte kommit i kontakt med brukarråd och liknande funktioner.

Upplevd möjlighet att delta i utvecklingsarbete

33 procent svarar i medborgarundersökningen att de upplever möjligheterna att delta aktivt i arbetet med utvecklingen av kommunen genom exempelvis medborgardialoger är ganska eller mycket bra. Medan 67 procent svarar att möjligheterna är ganska eller mycket dåliga. Detta i nivå med tidigare år och även med övriga landet.